

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

**Факультет спеціальної освіти
Кафедра спеціальної педагогіки та інклюзії**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

**за освітньо-професійною програмою
«Середня освіта (Інформатика)»**

мова навчання – українська

Дніпро-Слов'янськ – 2023 р.

Розробники:

Кузнецова Т.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Кордонець В.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри логопедії та спеціальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Ніколенко Л.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки та спеціальної освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії (протокол № 11 від «15» червня 2023 р.)

Завідувач кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії

Омельченко М.С.

Затверджено та рекомендовано до впровадження Вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«29» червня 2023 р., протокол №9

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА»**

Кількість кредитів	3 кредита
Рік підготовки, семестр	3 рік, 5 семестр
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Викладач	Тетяна Григорівна Кузнецова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії
Контакт на інформація	kuznetsovatt@ukr.net
Консультації	За попередньою домовленістю
Анотація навчальної дисципліни	Об'єкт вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» - навчання, виховання і розвиток осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. Предмет вивчення навчальної дисципліни - науково-методичне забезпечення процесу навчання та виховання дітей з обмеженими інтелектуальними можливостями в умовах інклюзивної освіти.
Опис навчальної дисципліни	Мета вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» полягає у розкритті теоретико-методологічних і практичних основ впровадження інклюзивної форми навчання у загальноосвітні навчальні заклади; формування у здобувачів знань і уявлень про особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами на заняттях з інформаційної освіти у загальноосвітньому просторі, вміння працювати зі спеціальною літературою. Компетентності , що набуває здобувач по завершенню вивчення дисципліни: <u>Інтегральна компетентність:</u> ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується

комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т.з. softskills) у професійній діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів

СК 6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них

СК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, загальноосвітній простір, індивідуальний навчальний план, інклюзивна освіта, інформаційна освіта, інтеграція, освітній процес, психолого-педагогічний супровід, спеціальна освіта.

Очікувані результати навчання:

РН 1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 6. Називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням

вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками, уміє надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

Матеріали та ресурси:

1) Рекомендована література:

1. Миронова С.П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 175 с.
2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
3. Садова І.І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України: тенденції розвитку : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 447 с.
4. Ферт О.Г. Інклюзія дітей з порушеннями психічного розвитку: монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 431 с.
5. Naug, P., 2017. Understanding inclusive education: ideals and reality. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 19(3), pp.206–217. DOI: <http://doi.org/10.1080/15017419.2016.1224778>

2) Платформи та сервіси дистанційного навчання:

Moodle Дистанційний курс *«Інклюзивна освіта»*

<https://moodle.ddpu.edu.ua/course/view.php?id=943>

3) Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Інклюзивна освіта. Накази та листи МОН. <https://osvita.ua/legislation/tag-inkliuziya/>
2. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» – www.education-inclusive.com/uk/index.php
3. Нова Українська Школа. Смарт освіта. – <https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/>
4. Портал ІРЦ – <https://ircenter.gov.ua/>
5. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України – <https://ispukr.org.ua/>
6. Сайт Міністерства освіти і науки України – <https://mon.gov.ua/ua>
7. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Інклюзивна політика. – <https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/>

	<p>8. Kids Unity “Єдність дітей” портал для дітей з особливими потребами та їх батьків – http://www.kidsunity.org/</p> <p>9. Інклюзивна освіта в НУШ: виклики воєнного часу. Український портал «Знайшов» (Учням. Батькам. Вчителям.) https://znayshov.com/News/Details/inkliuzyvna_osvita_v_nush_vyklyky_voiennoho_chasu</p> <p>4) <i>Необхідне обладнання:</i> Комп’ютер (ноутбук)</p>
Теми	<p>Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.</p> <p>Тема 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.</p> <p>Тема 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.</p> <p>Тема 4. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.</p> <p>Тема 5. Індивідуальний навчальний план та його складові.</p> <p>Тема 6. Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.</p> <p>Тема 7. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами на заняттях з інформаційної освіти.</p> <p>Тема 8. Диференційоване викладання на заняттях з інформаційної освіти як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.</p>
Методичні поради для викладачі в «Як навчати?»	<p><u>Методи навчання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – словесні (лекція, розгляд конкретних ситуацій, консультація, круглий стіл, дискусія, співбесіда, розповідь, пояснення тощо); – практичні (практичні заняття, вправи, розв’язання ситуацій тощо); – наочні (спостереження, демонстрування, ілюстрування тощо); – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, складання есе, рефератів тощо); – проектні (розроблення мініпроектів, робота у міні групах тощо); – цифрові (дистанційні, мультимедійні тощо); – самостійна робота (робота з друкованими та електронними інформаційними ресурсами, розв’язання завдань тощо).
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p>Здобувачі опрацьовують теоретичний матеріал лекцій, виконують завдання до практичних занять, самостійної роботи.</p> <p><u>Комунікаційна політика.</u> Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану пошту. Обов’язком здобувача є перевірка мінімум один раз на тиждень поштової скриньки та перегляд повідомлень відповідного дистанційного курсу на університетській платформі Moodle. Можлива комунікація телефоном чи іншими месенджерами за вимогою здобувача.</p> <p><u>Політика відвідування занять.</u> Для здобувачів вищої освіти денної</p>

	<p>форми відвідування занять є обов'язковим – в оффлайн або онлайн режимі. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту академічної групи. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми радимо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем, деканатом.</p>												
<p>Оцінювання</p>	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i> Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (семестровий екзамен/залік). Методи: усне опитування, письмові роботи. Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка. Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” (http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf) <u>Політика щодо оцінювання.</u> Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для заліків «зараховано», «незараховано». Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів. <p style="text-align: center;"><i>Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти</i></p> <table border="1" data-bbox="379 1756 1481 2101"> <thead> <tr> <th rowspan="2">За накопичувальною 100 – бальною шкалою</th> <th colspan="2">За національною шкалою</th> </tr> <tr> <th><i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i></th> <th><i>для заліків</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100 балів</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="3">зараховано</td> </tr> <tr> <td>75 – 89 балів</td> <td>добре</td> </tr> <tr> <td>60 – 74 балів</td> <td>задовільно</td> </tr> </tbody> </table> </p>	За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою		<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>	90 – 100 балів	відмінно	зараховано	75 – 89 балів	добре	60 – 74 балів	задовільно
За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою												
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>											
90 – 100 балів	відмінно	зараховано											
75 – 89 балів	добре												
60 – 74 балів	задовільно												

26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання заліку:

– на оцінку **«зараховано» (60-100 балів)** заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

– оцінка **«не зараховано» (0-59 балів)** виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

– за наявність змістовних висновків;

– за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

– за неповну відповідь;

– за кожну неправильну відповідь;

- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному та/або лабораторному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу.

На останньому аудиторному занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних та/або лабораторних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	5	3	5	3
Т 2	1	0,5	5	4	6	3
Т 3	1	0,5	6	4	6	3
Т 4	1	0,5	6	4	6	3
Т 5	1	0,5	6	4	6	4
Т 6	1	0,5	6	4	6	4
Т 7	1	0,5	6	4	6	3
Т 8	1	0,5	5	3	6	3

	Разом	8	4	45	30	47	26
Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»	<p>Навчальну дисципліну «Інклюзивна освіта» розроблено відповідно до потреб та особливостей кожного здобувача. Викладання відбувається на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів.</p> <p>Унікальність та цінність навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» полягає в формуванні у здобувачів професійних компетенцій щодо розуміння особливостей психофізичного розвитку дітей з різними нозологіями, можливостей надання їм індивідуального психолого-педагогічного супроводу, що дасть можливість бути конкурентоспроможними фахівцями інформаційної освіти в умовах Нової української школі.</p>						

Кузнецова Тетяна Григорівна –
кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії
